

Biz bu riski göze aldık da öğrenciyi mi unuttuk?

Dilara Sutcliffe¹

Türk Dik Kurumu sözlüğünde “zarara uğrama tehlikesi” olarak tanımlanan “risk” günlük yaşamımızda hemen hemen her alanda var olan bir faktördür. UlrichBeck 1992 yılında yayınlanan Risk Toplumu adlı kitabında modern toplumda bireyininsan kaynaklı ve daha önce var olmayan risklere maruz kalmasının varlığın üretimi ile doğrudan bağıntılı olduğunu ve sistematik olarak üretildiğini(Beck, c1992, 2007) ileri sürmüştür. Riskin varlığı devlet politikalarının geliştirilmesinde hatta ortak düşmanın yaratılmasında bile var olması gerekli bir paradigmadır ve tünelin sonunda ışığın görülmesi adına geliştirilen politikaların ve hegemonyanın temelini oluşturmaktadır. Risk almazsanız başarılı olamazsınız. Gelişmiş ve gelişmekte olan bütün toplumlarda geçerliliğini koruyan bu olgu temelde düşmanı yenme ve yok etme stratejileri üzerine kurgulanmaktadır ve bu süreçte karşımıza çıkacak her tehdidin bertaraf edilebilmesi için farklı ölçeklerde risk göze alınmalıdır.

Bu yetişkin bireyin kendi yaşamında da ferdi ya da temel risklerle mücadele etmek için başvurduğu bir yöntemdir. Başka bir deyişle birey yaşam boyunca var olduğuna inandığı her risk ve tehdit için bir risk alma eğilimi göstermektedir. Özellikle ekonomik daralmaların ve krizlerin yaşandığı dönemlerde yetişkin birey içerisinde bulunduğu durumu değiştirmek, kazancını arttırmak ya da işsiz kalmamak adına bir çözüm arayışına yönelir ve konfor alanının dışına çık-

mayı tercih edebilir. Yetişkinlerin yaşamlarında karşılaştıkları risk ve tehditleri yok etmek ve daha refah bir yaşam sürmek adına aynı toplumların yaptığı gibi kendilerini geliştirmek adına belli girişimlerde bulunurlar. Yetişkin birey için bunu sağlamanın en kolay ve en kısa yoldan çözümünün sertifikalaşma olduğu görülmektedir. Kimi zaman bir yabancı dil sertifikası, kimi zamansa kısa süreli bir programlama sertifikası bile bireyin olduğu konumu sağlamlaştırma ve korumanın bir garantisi olarak görülmektedir ve her geçen gün yenilenen ihtiyaçlarla sertifikalar duyulan gereksinim yeniden yaratılmaktadır. Bu kişisel gelişimden mesleki gelişime kadar hayatımızın büyük bir alanında varlığını korumaktadır. Korumaya da devam edecektir.

Bunun en yakın ve en basit örneğini içerisinde bulunduğumuz 2020 yılında hep beraber her alanda yaşadık ve yaşamaya devam ediyoruz. Farklı olduğumuzu, donanımlı olduğumuzu ve diğerlerinden daha çok bildiğimizi kanıtlamak üzerine kurulmuş performans değerlendirmesi sistemi içerisinde çılgınlar gibi bir sertifikadan diğerine koşarken bir anda duvara çarptık. Aslında Kovi19 bize çarptı. İngilizce öğretmeni olduğum için en gerçekçi durumu ancak kendi alanımdan örnekleyebilirim. Yıllarca kendimizi geliştirmek, mesleğimizi daha iyi icra edebilmek ve öğrencilerimize daha iyi eğitim verebilmek için hep bir adım daha önde olmak için aldığımız CELTA, DELTA, CERTELT, TESOL gibi sertifikalar ve alanda uzmanlaşmak için yaptığımız yüksek lisans ve doktoralar bile bir anda bu yeni durum karşısında saygı duruşuna geçti. Bir anda hayatımızın en doğal eylemi olan, düşünmeden nefes alır gibi doğal yaptığımız ve her anından büyük zevk aldığımız mesleğimiz bir anda çok bilinmeyenli bir denkleme dönüştü. Bir anda her anını telefonunun ya da bilgisayarın başında geçiren ve sürekli eleştirdiğimiz ergenler gibi olmak zorunda kaldık. Artık bütün iletişim kanallarımız, mesleğimiz ve hatta günlük yaşamımız hep teknoloji odaklı olmuştu ve biz buna hiç hazır değildik. Sonra bir baktık ki aslında bizde Godin'nin Mor İnek kitabının girişinde anlattığı yolda giderken gördüğü inekler kadar sıradan olmuşuz ve

¹ Öğretim Görevlisi,
altugdilara13@gmail.com

bizde var olan artık Mor İnek değilmiş ve bizler de artık Mor İnek değilmişiz. Biz eğitilmiş bu kadar çok teknoloji ve sosyal medya kullanan bireyler olarak mesleğimizi icra etmek için hiç elimizden düşmeyen telefon ve bilgisayarlara mahkûm olduğumuzu fark edince konfor alanımızın dışında bunu nasıl yapacağımızı bilmediğimizi fark ettik. Artık risk alma zamanıydı. Aksi takdirde korkular yeni korkuları yaratacak ve biz neye karşı savaş verdiğimizizi anlamadan yenilecektik(Furedi, 2002). Farkındalığımızı arttırıp egolarımızdan kurtulup bu korkuyla baş etmenin yolunu bulacaktık çünkü korku ne olacak endişesiyle ilgilidir(John Mackey, Raj Sisodia, 2014)ve içinde bulunduğumuz andaki potansiyelimizi yok edebilir. İşte tam da bu sebepten anda kalmalıydık.

Yaşam alanımız çalışma alanımızla içi içe girmişti ve artık yeni bir konfor alanımız bile yoktu. Kendi alanımız artık herkesin alanı ve hepimiz birbirimizin evlerinde günlük ziyaretçiler olmuştuk. Ne kadar yakın ne kadar uzak ne kadar samimi ne kadar içten ne kadar doğal artık yoktu. Sınırlarının tam olarak ne olduğunu tanımlayamadığımız bir çalışma ve yaşam alanımız olmuştu. Önceliklerimiz ve alışkanlıklarımız değişmiş ve günler artık birbirini tekrar eden işin eve evin işe hapsediği dar alanlarda yaşanan bir dejavu olmuştu. “Hayat aldıklarından fazlasıdır” dan bir anda “Hayat eve sığar”a geçmek yaşamımızda en önemli kriterler hayatta kalma, yaşam alanı, sağlık ve hijyen olmuştu. Yani hepimiz bir anlamda Maslow’un ihtiyaçlar piramidinde birinci basamağına tenzil edilmiştik ve birbirimizden hiç farkımız yoktu. Hayatımızın bütün alanı bir anda teknoloji ve sanal dünya üzerinden işlemeye başlamıştı. Bunun herkese ne kadar adil olarak sağlanabildiği sorgulaması hala şeffaflıkla yapılamamaktadır ama gerçek olan bir şey vardı ki artık hepimizin düşmanı ortaktı. Artık ben olmak yetmeyecekti. Biz olacaktık hayatın her alanında. Kolektif hareket etmenin, dayanışmanın ve adil ve eşit olmanın zamanıydı artık ama biz buna yabancıydık. Aynı kendimize olduğumuz gibi. Çünkü neoliberalizm bizi yalnızlaştırıyordu (Monbiot, 2016). Artık sorunu birlikte tanımlayıp birlikte

araştırıp diyalog ortamı yaratıp praksise geçme, başka bir deyişle bilinçli eylem zamanıydı(Freire, 2014). Artık makine olmaktan çıkıp özne olmalıydık.

Evet donanımlıydık, bilgi ve birikimimiz vardı ama artık eğitim hayatımızın tarihçesinde B.C. (BeforeCovid) CovidenÖnce ve A.C. (AfterCovid) CovidenSonra vardı. Bir anda kendimizi acil uzaktan eğitim süreci içerisinde bulmuştuk. Değişmemiz gerekiyordu. Artık sürekli başkalarını eleştirmekten sıra kendimize gelmişti. Biz neyi yapamıyorduk? Çözümü neydi?

YÖK’ün 18 Mart 2020 açıklama yazısıyla“23 Mart Pazartesi uzaktan eğitim kapasitesine sahip olan bütün üniversitelerimizde dijital imkânlar ile uzaktan öğretim sürecinin başlayacağı”(-YÖK, 2020)duyurulmuş ve yine “uygulama aşamasında özellikle önlisans ve lisans programlarında asenkron (eş zamanlı olmaksızın) uygulamalara ağırlıkla yöneleceği tahmin edilmekte olup senkron (eş zamanlı) olup daha çok etkileşim içeren senkron uygulamalar da YÖK tarafından teşvik edileceği”(YÖK, 2020)bildirilmişti. Artık asenkron ağırlıklı eğitim hayatımız üniversitelerde uygulanmaya başlamıştı. Ve tabii ki yeni ihtiyaçlarda hayatımızdaki yerini almıştı. Arık eğitimin devam edebilmesi için teknik alt yapı, ekipman ve yeni Mor İneklere ihtiyacımız vardı. Yeni beceriler geliştirip mesleğimize kaldığımız yerden devam etmemiz gerekiyordu.

Yüz yüze eğitimin vazgeçilmez olduğu ilköğretim, orta öğretim ve liselerdeki öğrenciler de kendilerini öğrenmenin gerçekleştiği gerçek alanlar olan sınıflarından çıkıp bir anda kendi kurallarının geçerli olduğu, istediği zaman istediğini yapabildiği evlerinde, kendi alanlarında buldu ve artık eğitimlerine bu alanda devam edeceklerdi. MEB’in 19 Mart 2020 duyurusuyla 16 Mart’ta eğitime verilen ara 23 Mart’ta sona erecekti (MEB, 2020)ve her şeyi yeniden yeni düzende uygulamaya geçirmek için bir haftadan az zaman vardı ve 23 Mart sabahı itibarı ile MEB bağlı eğitim kurumlarının eğitimi EBATV ile kaldığı yerden devam etmeye başladı.

Üniversitelerde ise durum biraz daha farklıydı.

Öğrencileri yetişkin kabul edilen ve ihtiyaçları ve çözümleri için kendi kararlarını verebilen, formal ve enformal yöntemleri etkin olarak kullanarak eğitimini geliştiren ve pekiştiren bir öğrenen grup vardı. Bilgiye nasıl erişeceğini bilen, kaynakları doğru kullanabilen ve ihtiyacına yönelik öğrenme programlarını geliştirip uygulayabildiğidüşülen bu gruptaki öğrenenlerin Acil Uzaktan Öğretim döneminde sorunun çözümüne yönelik girişimlerde bulunabileceği ve bunu dönemi nispeten başarıyla atlatabileceği öngörülüyordu. Ama aslında eğitim alanında bir hayaller ve gerçekler senaryosu yaşanıyordu. YÖK'ün 3 Mayıs 2020'de yayınladığı üniversitelerdeki uzaktan eğitimin bir aylık durum tespiti raporunda 127'si devlet ve 62'si Vakıf üniversitesi olmak üzere 189 üniversitenin uzaktan öğretim yöntemi ile verilebilecek olan derslerin %75'inde canlı sınıf uygulaması %22 ile sınırlı kalmıştır. Canlı ders uygulamalarını Vakıf Üniversiteleri %53,2 oranında "tüm derslerde zorunlu" tutarken, bu oran devlet üniversitelerinde %29,1 (YÖK, 2020)olarak gerçekleşmiştir. YÖK'ün düzenlediği Uzaktan Öğretim Anketinegöre hem devlet hem de vakıf üniversiteleri öğretim elemanlarına %95'in üzerinde teknik destek sağlamıştı ve bahar döneminde lisans düzeyindeki derslerin yaklaşık %90'ı uzaktan öğretim yoluyla verilmişti(YÖK, 2020). Teknik olarak üniversiteler için tasarlanan eğitim de sağlanmıştı.

Peki bu süreçte eğitim kurumları nerede konumlanmıştı? Aslında fiziksel olarak konumu aynıydı ama eğitim sektörü içerisinde bir görev değişimi yaşanıyordu. 1980'lerde başlayan öğrencinin müşteri (Schlechty, 2014)olduğu dönemden bir anda eğitim kurumlarının asıl müşteriye dönüştüğü yeni bir düzene geçildi. Eğitim sektöründe artık ilkokuldan üniversiteye kadar her eğitim kurumunun eğitimini devam ettirebilmesi için daha çok teknolojiye ve daha çok uygulamaya ihtiyacı vardı çünkü eğitim uzaktan ve online olacaktı. Soru tipinde yapılan en ufak bir değişikliği bile hunharca eleştiri yağmuruna tutan bizler artık her şeyin bir anda değiştiği bir ortamda bilmediğimiz bir sistem üzerinden ders yapacaktık ve bu sistem

ve uygulamaların öğretmenlere tanıtılması ve nasıl kullanılacağıın anlatılması gerekiyordu. Okulların ve üniversitelerin bir ara alacağıın açıklanması ile birlikte, ki bunun bir haftalık bir kesinti olacağı çok kısa bir süre içerisinde duyurulmuştu, ilk adım tabi ki her zaman olduğu gibi eğitim sektöründe tekeli elinde bulunduran kuruluşlardan geldi. Artık ücretsiz WEBINAR'lar aracılığı ile her gün online eğitimde yardımcı olacak yöntemlerle ilgili eğitimler vermeye başlamışlardı ve krizi fırsata çevirmişlerdi. Kendi tanıtımlarını en kısa ve hızlı yoldan ve bunu tutkulu hemen uyum sağlayanlar otakusu olan tüketiciler, yani sizi dinlemeye zaman ayıran ilk kullanıcı olma riskini göze alan ve arkadaşlarına üründen bahseden tüketiciler (Godin, 2003)aracılığı ile ürünlerinin tanıtımını yapıyorlardı. İşlerini gerçekten iyi yapıyorlardı. Teknofobik yetişkinlere bile sunulan sistemi uygulamanın ne kadar kolay olacağını anlatıyorlar ve kullanımını özendiriyorlardı. Her durumda kazan kazan işliyordu. Katılımı daha da arttırmak için katılım sertifikası düzenleniyordu ve katılım sertifikası uygulaması günümüzde de halen devam etmektedir(Cambridge Assessment English, 2020). Üniversiteler gerekli teknik desteği ve uygulamaları temin ediyor ve bunlarla ilgili bilgilendirme desteğini de sunuyordu. MEB de zaten öğretmenlerini2023 eğitim vizyonuna hazırlamak için 2019'da Uluslararası Sertifikasyonlu Bilişim Teknolojileri Eğitimleri İş Birliği Protokolü(MEB, 2019)imzaladığını duyurmuştu. Bu alanda eğitim verebilecek iş gücü ve bilgi donanımımız olduğunu gösteren ve bunu belgeleyebilen sertifikalı bir eğitimci grubumuzda vardı. Kurumlar ve eğitimler olarak aslında donanımlıydık(!).

Ancak aynı şey öğrenim gören bireyler için geçerli değildi. MEB verilerine göre,sınıf içerisindeki olanaklardan eşit olarak yaralanan, aynı ders saatini alan ve aynı bilgiye maruz kalan örgün eğitimde kayıtlı toplam 18.241.881 öğrenci(MEB, 2020)artık öğrenimlerine kendi yaşam alanlarındaki kendi olanakları dahilinde devam edeceklerdi. Yaklaşık 18 milyon öğrenciden kaç acaba acil uzaktan öğretimden etkin ve verimli olarak faydalanabilecekti? Tam ola-

rak kaç öğrencinin teknik ekipmana ve internet erişimine ihtiyacı vardı? OECD'nin 2018 PISA raporunda belirtildiği üzere Türkiye'de eğitim için evinde bilgisayar erişimine sahip olan öğrencilerin oranı %67 iken bu oran düşük gelirli ailelerde %36'dır(OECD, 2019). Geçip biten bir ikinci dönem, yaz okulu ve yaz tatili sonrasında da durumun çok farklı olmadığını ve maalesef öğrencilerinin teknik ekipman ve internet ihtiyaçlarının halen devam ettiğini Kızılay'ın 9 Ekim 2020 tarihinde duyurulan "Senin Desteğin Oldukça Her Ev Bir Okul" kampanyasından(-KIZILAY, 2020)bile anlıyoruz.

Bu veriler bize eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamadığını ve eğitimin sistematik olarak bu eşitsizliği tekrar tekrar ürettiğini göstermektedir. Okul ortamından ayrılan öğrencinin eğitimini kendi evinde sürdürmek zorunda kalması bu eşitsizliğin imkanlara erişimde de daha belirgin halde ortaya çıkmasına sebep oldu. Teknik donanım eksikliği asenkron sunulan eğitimde bile erişimi bazı öğrenciler için çok zorlaştırdı. Özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerden gelen öğrenciler için eğitimde gerekli bilgi yardım ve desteğini velilerinden alamayan öğrenciler için dijital okur-yazarlık da başka bir engel olarak hayatlarına dahil olmuştu. Ve bir dönem böyle sona ermişti. Acil uzaktan eğitim ile geçen bir dönem hangi birikimleri hayatımıza katmıştı? Öğrenci aktif eğitim hayatından kopmuş, kendi başına çabalayan devam zorunluluğu bile olmayan bir sistemde kayıtlı öğrenci sayısı olarak görevini tamamlamıştı. Kazanımları tam olarak bilinmemekte. Ve yaz okulu. O da yine aynı sistemle öğrencilerin hayatında varlığını sürdürdü. Gerekli teknolojik ekipmana ve donanıma sahip olan öğrenciler bilgi birikimini devam ettirirken bu olanaklara sahip olmayanlar eğitimden iyice kopmaya devam etti.

2020-2021 eğitim öğretim yılında ne olacaktı? Yeterli teknik ekipman ve eğitimler sağlanmış mıydı? Yoksa yeni normale dönmemizle birlikte yaz tatilinin verdiği rahavet, vaka sayılarının düşmesi ve tekrar tatile gidebiliyor olmak pandeminin bittiğini ve hayatın gerçekten normale döndüğünü mü düşündürmüştü? Yüz yüze eğiti-

me dönüş yapacağımızı düşünerek ya dönemezsek diye bir B planı geliştirip gerekli yatırımları yapıp önlemleri almış mıydık?

Tüm bu süreçte inkâredemeyeceğimiz bir gerçek var ki, o da 16 Mart 2020'de tüm seviyedeki okulların acil uzaktan öğretime geçmesiyle birlikte eğitimin, okulların ve üniversitelerin hem toplum hem de ekonomiyi ayakta tutan en önemli parçalar olduğuydu. Sistemdeki çaycısından, servis şoförüne, kitapçısından, ev sahiplerine yayınevlerine kadar herkesin kazanabilmesi ve ekonomik döngünün sürdürülebilmesi için okulları açmak gerekiyordu ve yüz yüze eğitimin başlayacağı kesinleşmişti. Eğitim sektörünün en ayrıcalıklı müşterisi olan devlet ve vakıf üniversiteleri ile özel ve vakıf okulları 2020-2021 eğitim öğretim yılında kullanılacak orijinal ders kitaplarının sözleşmelerini yaptılar ve eğitim için gerekli ekipman ve uygulamaları temin ettiler ve sektöre itiraz etmeden hizmet edecek öğrenci portföylerini piyasanın tekelilerine teslim ettiler. Peki ya öğrenen bireyler? Onlar için gerekli donanım sağlanabildi mi? İlk öğretimden üniversiteye kadar her öğrencimiz için eğitimi alabilmesi için gerekli donanım ve ekipmanı vardır ya da temin edilmiştir diyebiliriz mi?

Maalesef, 2020-2021 eğitim ve öğretim yılımız öğrencisinin okula devam kararının aileye bırakıldığı ilk dönemin yarısını tamamladığımız ilk ara tatil bitiminde yeniden bir acil uzaktan eğitim uygulamasına girmiş bulunmaktayız ve 4 Ocak 2020 tarihine kadar da devam edeceğiz. Belki de birinci dönemi de böyle tamamlamak zorunda kalacağız diye düşünürken 18 Aralık 2020'de MEB tarafından uzaktan öğretimin birinci dönemin biteceği 22 Ocak 2021 tarihine kadar devam edeceği, yarıyıl tatilinin bir hafta ara tatilinde eklenmesiyle üç haftaya uzatıldığı ve ikinci yarıyılın 15 Şubat 2021'de başlayacağı duyuruldu (MEB, 2020).Şimdi aynı kaygıyı ikinci yarıyıl için yaşamaya başladık. Yeterli yatırım ve olanakların her öğrenci için adil olarak sağlanamadığı, özel okullarda eğitimin özendirildiği ve gerekli teknolojik yatırımı yaz döneminde yapmayı geciktirerek insan eliyle

ve politik kararlarımızla bir riski göze aldık ve emekçinin ve çalışanın asgari ücretin bile altında ücretlerle çalışmak zorunda kaldığı, temel ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorlanırken öğrencisinin eğitim ihtiyaçlarını tamamen velilerin omuzlarının üzerine bırakarak devlet ve vakıf okullarında eğitim gören öğrencilerin arasındaki uçurumu daha da açarak yeni bir neslin eğitiminde belki de hiç var olmayan bir yıl yarattık.

Kaynaklar

- Beck, U. (c1992, 2007). *Risk society: Towards a New Modernity*. (M. Ritter, Trans.) London; California, New Delhi, Singapore: Sage Publications.
- Cambridge Assessment English. (2020). Retrieved December 12, 2020, from www.cambridgeenglish.org: <https://www.cambridgeenglish.org/teaching-english/resources-for-teachers/webinars/frequently-asked-questions/>
- Freire, P. (2014). *Ezilenlerin Pedagojisi*. (D. H. Ozbek, Trans.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Furedi, F. (2002). *Korku Kültürü: Risk Almanın Riskleri*. (B. Yıldırım, Trans.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Godin, S. (2003). *Mor İnek*. (O. Gürbahçe, Trans.) Ankara: Elma Yayınevi.
- John Mackey, Raj Sisodia. (2014). *Conscious Capitalism*. Boston, Massachusetts: Harvard Business Review Press.
- KIZILAY. (2020, October 9). Retrieved December

- 2020, from www.kizilay.org.tr: <https://www.kizilay.org.tr/Haber/HaberDetay/5514>
- MEB. (2019, March 7). Retrieved December 2020, from meb.gov.tr: <https://www.meb.gov.tr/uluslararası-sertifika-yonlu-bt-egitimleri-is-birligi-protokolu-haber/18172/tr>
- MEB. (2020, March 19). Retrieved December 2020, from ogm.meb.gov.tr: <http://ogm.meb.gov.tr/www/lise-uzaktan-egitim-ders-programi-belli-oldu/icerik/917>
- MEB. (2020, September 4). Retrieved December 2020, from sgb.meb.gov.tr: http://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=396
- MEB. (2020, December 18). Retrieved December 19, 2020, from meb.gov.tr: <http://meb.gov.tr/basin-aciklamasi/haber/22189/tr>
- Monbiot, G. (2016, October 12). *The Guardian*. Retrieved December 2020, from theguardian.com: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/oct/12/neoliberalism-creating-loneliness-wrenching-society-apart>
- OECD. (2019, December 3). Retrieved December 2020, from www.oecd.org/education: PISA 2018 <http://www.oecd.org/education/Turkey-coronavirus-education-country-note.pdf>
- Schlechty, P. C. (2014). *Okulu Yeniden Kurmak*. (Y. Özden, Trans.) Ankara: Nobel.
- YÖK. (2020, March 18). Retrieved December 2020, from yok.gov.tr: <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde-uygulanacak-uzaktan-egitime-iliskin-aciklama.aspx>
- YÖK. (2020, May 3). Retrieved December 9, 2020, from yok.gov.tr: <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/uzaktan-egitime-yonelik-degerlendirme.aspx>
- YÖK. (2020). Retrieved December 2020, from covid19.yok.gov.tr: <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/uzaktan-ogretim-anketi.pdf>